

แนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย*

อารีย์ วรรณชัย**

ผศ. ดร.ศิริวิมล ใจงาม***

ผศ. ชัญญชิตา ศิริเอก****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษาและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานคู่มือของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดกรองเด็ก การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ความรู้เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ การบริการอื่นใดทางการศึกษาและวิธีการยื่นคำขอคู่มือการศึกษา (คป.01)

2. แนวทางการดำเนินงานคู่มือของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จากการสังเคราะห์ผลการนำเสนอของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ การจัดการอบรม จัดทำคู่มือการดำเนินงาน จัดทำสื่อการเรียนรู้ เช่น โพรโทสน์ครู อินเทอร์เน็ต รวมถึงการจัดทำเว็บไซต์

คำสำคัญ : คู่มือการศึกษา, โรงเรียนแกนนำเรียนร่วม, การศึกษาพิเศษ

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2554

**นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ที่ปรึกษา)

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ที่ปรึกษาร่วม)

**A Study of Operation Guidelines on Demanding Educational Coupons
in Leading Mainstream School in Sukhothai**

Aree Wannachai

Asst. Prof Dr.Siriwimon Jai-Ngam

Asst. Prof Chanunchida Siriake

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the problems in operational guidelines on demanding educational coupons in leading mainstream school in Sukhothai. Instruments used in the research were a questionnaire about operation issues educational coupons and interviews about the operations of an educational coupon.

The results of the research were:

1. Operation issues of educational coupons in Leading Mainstream School includes: personnel deficiencies in working with children with special needs, a lack of knowledge about children with special needs, child screening and the individual educational plan (IEP), knowledge about the facilities, advertising, and other educational services and how to apply for educational coupons.
2. The operational guidelines for the educational coupons of Leading Mainstream School provide instructions. Learning materials for preparation are distributed by teachers, as well as media such as TV and a dedicated website.

KEYWORDS : educational coupons, leading mainstream school, special education

บทนำ

ความแตกต่างในศักยภาพของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วโลกทุกๆ ประเทศจึงมีทั้งกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงโดดเด่น กลุ่มบุคคลที่มีความพิการ กลุ่มบุคคลที่มีความด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ คนพิการก็ถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคมโลกปัจจุบันได้อย่างเป็นสุข (สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู. 2547 : 1) การจัดการศึกษาของประเทศไทยในอดีตได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนทั่วไปมากกว่าการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยเหตุดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย ในปี พ.ศ.2542 ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน และในปี พ.ศ.2543 ได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมเน้นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้เรียน ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและสังคม (ศิริวิมล ใจงาม. 2550: 50) จากนโยบายดังกล่าวส่งผลให้ทุกโรงเรียนทั้งในระดับประถมและระดับมัธยมศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไป โดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนร่วม คือให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไป และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความจำเป็นทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กให้สูงสุด (สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม. 2543: 1)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกตินั้น ก่อนข้างจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติแตกต่างกัน โรงเรียนจำเป็นจะต้องปรับหลักสูตร เทคนิคการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล (ศิริวิมล ใจงาม. 2550: 115) ตลอดจนการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งมีส่วนอำนวยความสะดวก ช่วยปรับพฤติกรรมและช่วยในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และมีความเข้าใจบทเรียนหรือเรื่องที่ครูสอนได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น (ผดุง อารยะวิญญู. 2542: 30) เพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษขึ้นอยู่กับการจัดอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นพิเศษ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : ไม่มีเลขหน้า) กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่ต้องควบคุมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนร่วม ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล จึงจัดงบประมาณในรูปแบบของคู่มือการศึกษา ตาม

ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาว่าด้วยการขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษาเพื่อขอรับหรือซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2551 โดยกำหนดขั้นตอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำคำขอโดยผู้ปกครอง ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรทางการแพทย์ ขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติ โดยศูนย์การศึกษาพิเศษและขั้นตอนการให้บริการโดยร้านค้า บุคลากรทางการแพทย์และครูสอนเสริม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 1 - 7) เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 67)

ปัจจุบันการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมักจะประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไม่ถูกต้อง ทำให้การระบุการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและช่วยเหลืออื่นใดไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก ปัญหาเกี่ยวกับการคัดกรองเด็ก ซึ่งปัจจุบันเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีจำนวนมาก แพทย์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการตรวจและรับรองความบกพร่อง งบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ร้านค้าที่ทำข้อตกลงกับศูนย์การศึกษาพิเศษมีอุปกรณ์และสื่อไม่ตรงกับความต้องการของเด็กและปัญหาเกี่ยวกับครูไม่สนใจในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างจริงจัง (สุเชษฐ์ เรือนกอนและวิสูตร สมบุญมี. 2553 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 (2547: 1) ได้สรุปปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนคู่มือ เช่น การเขียนราคา รหัสและรายการสื่อไม่ถูกต้องตามบัญชี นักเรียนขอคุ้มครองการศึกษาจำนวนเงินเกิน 2,000 บาท มีการนำบัญชี โดยเฉพาะการผลิตสื่อและเอกสารไปใช้กับร้านค้าและบัญชีธนาคารที่โรงเรียนเปิดเพื่อใช้โอนเงินไม่รับการโอนเงินข้ามจังหวัด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม พบว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีน้อยไม่เพียงพอต่อการปรับอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับ การเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) และผู้ปกครองไม่เข้าใจการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ทนันชัย อินทนาชัย. 2542: บทคัดย่อ ; สมศักดิ์ โสธาวร. 2543: บทคัดย่อ; สดศรี สุทธการ. 2545: บทคัดย่อ; สุวัธชัย สายแก้ว. 2546: 88; บุญบา ตาไว. 2549: บทคัดย่อ และอมรรรัตน์ ค้างทรัพย์. 2551: บทคัดย่อ)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้ที่เกี่ยวข้องขาดการเอาใจใส่ ก็ยังจะทำให้เกิดผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่เต็มศักยภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับ การดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาตามสภาพความเป็นจริง เพื่อนำมา

กำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาให้กับผู้บริหาร ครูโรงเรียนเรียนร่วมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณา ปรับปรุง กำหนดนโยบาย เพื่อให้การดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาที่เหมาะสมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำคำขอ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ การคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการยื่นแบบคำขอคุ้มครองการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 1,452 คน ประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 314 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 1 แบบสอบถามฉบับที่ 2 และแบบสอบถามฉบับที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาและอนุมัติคู่มือการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ การตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความเหมาะสมของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแบบคำขอ การอนุมัติคู่มือการศึกษาและการแจกคู่มือการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานคู่มือการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 4 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสุโขทัย เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

รวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามให้ครบและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 3 การให้บริการ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูสอนเสริมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม บุคลากรในร้านค้าและบุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ การสอนเสริม การบริการบำบัดฟื้นฟูเด็กที่มีความต้องการพิเศษและ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสะดวกและสื่อการเรียนการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานคู่มือการศึกษา จำนวน 707 คน ประกอบด้วย ครูสอนเสริมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม บุคลากรในร้านค้าและบุคลากรทางการแพทย์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา จำนวน 121 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามฉบับที่ 5 แบบสอบถามฉบับที่ 6 และแบบสอบถามฉบับที่ 7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมผู้จัดการร้านค้าและผู้อำนวยการ โรงพยาบาล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดสุโขทัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำคำขอ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ การคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการยื่นแบบคำขอคุ้มครองการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและนักวิชาการ จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาคำขอคุ้มครองการศึกษาในขั้นตอนการเตรียมการจัดทำคำขอ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านป่าสัก (ทศพลอนุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และนักวิชาการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

การวิเคราะห์เนื้อหา

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่กำหนดมาสังเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาและอนุมัติคู่มือการศึกษาศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษาศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้แก่ การตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความเหมาะสมของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแบบคำขอ การอนุมัติคู่มือการศึกษาศึกษาและการแจกคู่มือการศึกษาศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาที่ 7 จังหวัดพิษณุโลกและนักวิชาการ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการคู่มือการศึกษาศึกษาในขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติคู่มือการศึกษาศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ไปยังผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาที่ 7 จังหวัดพิษณุโลกและนักวิชาการที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

การวิเคราะห์เนื้อหา

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่กำหนดมาสังเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การให้บริการ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษาศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการครูสอนเสริมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม บุคลากรในร้านค้าและบุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ การสอนเสริม การบริการบำบัดฟื้นฟูเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสละสลวยและสื่อการเรียนการสอน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูสอนเสริมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม บุคลากรในร้านค้า บุคลากรทางการแพทย์และนักวิชาการ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินการคู่มือการศึกษาศึกษาในขั้นตอนการให้บริการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยาง (มีมานะวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จังหวัดพิษณุโลก ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราช

จังหวัดพิษณุโลก ผู้จัดการร้านค้าและนักวิชาการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

การวิเคราะห์เนื้อหา

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่กำหนดมาสังเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำคำขอ จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อปัญหาและแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการเตรียมการจัดทำคำขอคุ้มครองการศึกษา ได้แก่

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

1.1.1 การคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.1.2 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.1.3 รายการสิ่งอำนวยความสะดวกกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

1.1.4 การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

1.1.5 ขั้นตอนและวิธีการยื่นคำขอคุ้มครองการศึกษา (ลป.01)

1.2 การให้ความสำคัญในการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. แนวทางในการเตรียมการจัดทำคำขอคุ้มครองการศึกษา ได้แก่

2.1 ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาในขั้นตอนการเตรียมการจัดทำคำขอโดยเฉพาะ

2.2 ควรมีการจัดการอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา

2.3 ควรมีการวางแผนการดำเนินงานหรือการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การดำเนินงานคุ้มครองศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาและอนุมัติ จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษต่อปัญหาและแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาในขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติคุ้มครองการศึกษา ได้แก่

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

1.1.1 รายการสิ่งอำนวยความสะดวกกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.1.2 การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

1.2 ความตรงเวลาและความสมบูรณ์ครบถ้วนของหลักฐานในการขอรับอุปถัมภ์การศึกษา

1.3 ความสมบูรณ์และความเหมาะสมของโปรแกรมที่ใช้พิมพ์อุปถัมภ์การศึกษา

1.4 ความถูกต้องในการเบิกจ่ายอุปถัมภ์การศึกษา

2. แนวทางในขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติอุปถัมภ์การศึกษา ได้แก่

2.1 ควรมีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดกรอง การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษาและการใช้โปรแกรมจัดทำอุปถัมภ์การศึกษา

2.2 ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นการวางระบบการดำเนินงานอุปถัมภ์การศึกษา

2.3 ควรปรับปรุงรูปแบบของโปรแกรม ให้สะดวกเหมาะสม ง่ายต่อการใช้งาน และมีความผิดพลาดระหว่างการใช้โปรแกรมน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การให้บริการ จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อปัญหาและแนวทางการดำเนินงานอุปถัมภ์การศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาในขั้นตอนการให้บริการ ได้แก่

1.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

1.1.1 การระบุนายการสิ่งอำนวยความสะดวกกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.1.2 การเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

1.1.3 ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการสอนเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 ความพร้อม การตรงเวลา การใช้เวลาอย่างเต็มที่และการให้บริการตรงกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามอุปถัมภ์การศึกษา

2. แนวทางในขั้นตอนการให้บริการ ได้แก่

2.1 ควรมีการจัดการอบรมหรือส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาดูด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับประเภทของรายการสิ่งอำนวยความสะดวก แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการสอนเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการให้บริการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 ควรลดภาระงานหรือกระจายงานของบุคลากรหรือครูสอนเสริม

2.3 ควรสนับสนุนงบประมาณในการบรรจุครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับการศึกษาพิเศษหรือการจ้างครูพี่เลี้ยง

อภิปรายผล

1. **ขั้นการเตรียมการจัดทำคำขอ** จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานอุปถัมภ์ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในขั้นตอนการเตรียมการจัดทำคำขอ พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ประกอบกับครูสอนเสริมมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาใน

การดำเนินงาน และภาระหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ในส่วนของการเตรียมการจัดทำคำขอต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา สอดคล้องกับคำกล่าวของทันทชัย อินทนนชัย (2542: บทคัดย่อ) สมศักดิ์ โสธาวรร (2543: บทคัดย่อ) และ สุทธิวรรณ ชุ่มสมบูรณ์ (2545: 149) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมพบว่า การดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในด้านการจัดการเรียนไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้วิรัตน์ วิทยานวัฒน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษ พบปัญหาที่เกิดจากการเขียนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เพราะว่าครูไม่มีความรู้และเข้าใจวิธีการเขียนแผนทำให้มองเห็นว่าการเขียนแผนเป็นสิ่งไม่จำเป็น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา คือ ให้มีการวางแผนหรือจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อวางระบบการดำเนินงานและเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับสมพร หวานเสร็จ (2543: บทคัดย่อ) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ก่อนเริ่มโครงการการเรียนร่วมที่โรงเรียนใดๆ ควรจัดอบรมครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้วิรัตน์ วิทยานวัฒน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านการสอนของครู ควรจัดหาเอกสารให้แก่ครูได้ศึกษา มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่ครู

2. ขั้นการพิจารณาและอนุมัติ จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติ พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา ประกอบกับโปรแกรมที่ใช้ในการออกคู่มือการศึกษาขาดความสมบูรณ์มีปัญหาในการใช้งานมาก สอดคล้องกับสุเชษฐ์ เรือนก้อน (2553: สัมภาษณ์) และ วิสชุด สมบุญมี (2553: สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา พบว่า การออกหรือแจกคู่มือการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีความล่าช้าไม่ทันต่อการให้บริการเด็ก พอศูนย์แจกคู่มือโรงเรียนก็ปิดเทอมแล้ว และจากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นการวางระบบการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษาให้เป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม ควรมีการจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองการศึกษา รวมถึงการปรับปรุงโปรแกรมคู่มือการศึกษาให้มีความเหมาะสมและง่ายต่อการใช้งาน สอดคล้องกับวิรัตน์ วิทยานวัฒน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนร่วม มีการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่องมีระบบ นอกจากนี้สมศักดิ์ โสธาวรร (2543: บทคัดย่อ) และสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 9 - 62) ได้ให้ข้อเสนอแนะการเรียนร่วมของเด็กปกติกับเด็กพิเศษว่า ควรมีการวางแผนร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติร่วมกันอย่างชัดเจนและควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐาน

3. ขั้นการให้บริการ จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในขั้นตอนการให้บริการ พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับวิรัตน์ วิทยานวัฒน์ (2545: บทคัดย่อ) ทนันชัย อินทนนาชัย (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ปัญหาด้านบุคลากรคือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนร่วม ครูย้ายบ่อย ผู้บริหารโรงเรียนไม่นิเทศติดตามผลในชั้นเรียนอย่างจริงจัง จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานคู่มือการศึกษา คือ ควรพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการจัดอบรมหรือให้บุคลากรศึกษาดูด้วยตนเองจากคู่มือสื่อการเรียนรู้ เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2542: 55 - 68) กล่าวว่า ในโรงเรียนเรียนร่วมควรมีครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษหรือได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และสอดคล้องกับสมพร หวานเสร็จ (2543: บทคัดย่อ) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ก่อนเริ่มโครงการการเรียนร่วมที่โรงเรียนใดๆ ควรจัดอบรมครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องของทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การเก็บข้อมูลการวิจัยที่ได้ผลดี ผู้วิจัยควรประสานงานกับผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานโดยตรง และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง
2. ควรมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการสังเกตจากสภาพจริงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสังเกตการปฏิบัติงานของครูการศึกษาพิเศษหรือครูพี่เลี้ยง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยยืนยันข้อมูลที่ได้ในเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเจาะลึกเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานคู่มือการศึกษาเฉพาะด้าน เช่น ปัญหาการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษาแต่ละประเภท เพื่อการแก้ไขปัญหานั้นตรงจุดและทำให้การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- การฝึกหัดครู, สำนักงาน. (2547). **ราชภัฏกับงานการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : สุพีเรียพรีนติ้งเฮาส์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **รายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ : การติดตามนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนจบและที่ออกกลางคันจากโรงเรียนประถมศึกษา ในปี 2539 - 2540**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2551). **คู่มือการขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลือด้านใดทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ตำรวจ.
- ทนันชัย อินทนาชัย. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในจังหวัดพิษณุโลก**. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นุสบา ตาไว. (2549). **การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชีวิตของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดสุโขทัย**. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร : ไร่ไทยเพรส.
- ราชภัฏพิบูลสงคราม, สถาบัน. (2543). **เอกสารการสอนรายวิชา การศึกษาแบบเรียนรวม**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก : มปป.
- วิรัตน์ วิทยานวัฒน์. (2545). **ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**. นครสวรรค์ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- วิสูตร สมบุญมี. **ผู้อำนวยการโรงเรียน**. (2553). **สัมภาษณ์**, 20 มีนาคม 2553.
- ศิริวิมล ใจงาม. (2550). **การศึกษาพิเศษ**. พิษณุโลก : เอกสารประกอบการสอนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2543). **คู่มือการคัดแยกและส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- สดศรี สุทธการ. (2545). **การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำการศึกษาพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสบกอน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงกลาง จังหวัดน่าน**. อุดรดิตต์ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.

- สมพร หวานเสร็จ. (2543). สภาพปัจจุบันและความต้องการความช่วยเหลือของผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kksped9.go.th/research_dr.html. (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2554).
- สมศักดิ์ โสรถาวร. (2543). การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะการเรียนรู้ของเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุทธิวรรณ ยิ้มสมบุญ. (2545). แนวทางการบริหารงานโรงเรียนที่มีการจัดชั้นเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก.
- สุเชษฐ์ เรือนก้อน ผู้อำนวยการโรงเรียน. (2553). สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2553.
- สุวัชรชัย สายแก้ว. (2546). ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง ที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อมรรัตน์ ค้วงทรัพย์. (2551). การนำเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนเรียนร่วมที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดกำแพงเพชร. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
